فصلنامه تحقیقات جدید در علوم انسانی (دوره جدید)

شماره ۳۵،
دوره سوم،
سال پنجم،
بهار ۱۴۰۱،
صص ۱-۱۴

بررسی متغیرهای حسابداری با تاکید برسنجش عملکرد

ماشاء اله صالح پور*[۱] ، سید حسین نسل موسوی[۲]

چکیده

اندازه گیری عملکرد بر اساس متغیرهای حسابداری متعدد یکی از موضوعات مهمی است که به تحلیلگران بازار سهام در انتخاب سهام مناسب برای سرمایه گذاری، نگهداری یا فروش سهام کمک می کند. از جمله مهمترین مواردی که مورد توجه سرمایه گذاران است، نرخ بازده سهام این است که سرمایه گذاران اغلب به دنبال بالاترین بازده سرمایه گذاری خود هستند و منابع اصلی اطلاعات سرمایه گذاران برای پیش بینی نرخ بازده سهام، مالی و حسابداری است. نسبت ها در این تحقیق از صورتهای مالی ۵۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار در دوره زمانی ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰ استفاده شده است. روش آماری در این تحقیق رگرسیون داده های تابلویی است و فرضیه ها با استفاده از نرم افزار **Eviews** مورد آزمون قرار گرفته است. نتایج به دست آمده از فرضیه های تحقیق نشان می دهد که بین نسبت ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام به ارزش بازار، نسبت سود خالص به ارزش بازار، نسبت جریان های نقد عملیاتی به ارزش بازار و نرخ بازده سهام عادی رابطه معناداری وجود دارد. .

کلیدواژه: نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار، نسبت سود خالص به ارزش بازار، نسبت جریان های نقد عملیاتی به ارزش بازار، نرخ بازده سهام عادی، بورس اوراق بهادار تهران.

[۱] *دانشجوی دکتری حسابداری، گروه حسابداری، واحد قائم شهر، دانشگاه آزاد اسلامی، قائم شهر، ایران (Salehpour60 @gmail.com)
[۲] عضو هیئت علمی گروه حسابداری، واحد قائم شهر، دانشگاه آزاد اسلامی، قائم شهر، ایران (nseyedhossein2@yahoo.com)

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

مقدمه

هر روز تعداد زیادی از سرمایه گذاران در حال معامله در بازارهای سهام هستند. سرمایه گذارانی که در این بازارها اقدام به خرید و فروش سهام می کنند این نگرانی را دارند که آیا سهام مورد معامله ارزش دارد یا قیمت سهام به درستی مبادله شده است و... با کمک علم حسابداری می توان این نگرانی ها را کاهش داد.

سرمایه گذاران انتظار دارند که شرکت برارزش سرمایه آنها را افزایش دهد و بیش از مقداری که سرمایه گذاری کرده اند درآمد کسب کند. در واقع بازده سهام یکی از عوامل مهم در انتخاب بهترین سرمایه گذاری است و سرمایه گذاران اغلب به دنبال بالاترین بازده برای سرمایه گذاری خود هستند. و برای دستیابی به بازده مورد انتظار باید پیش بینی نرخ بازده سهام را قبل از سرمایه گذاری داشته باشند که با بررسی نسبت های مالی که از صورت های مالی استخراج می شود اطلاعات مورد نیاز را بدست آورند که این تحقیق بیان کننده اهمیت افشای اطلاعات و متغیرهای حسابداری و گزارشگری مالی برای سازمان بورس و کمیته تدوین استانداردهای حسابداری است.

هدف این تحقیق سنجش عملکرد برخی نسبت‌های حسابداری با نرخ بازده سهام عادی است تا به تحلیلگران بازار سهام در انتخاب سهام مناسب برای سرمایه‌گذاری، نگهداری یا فروش سهام کمک کند. امروزه تجزیه و تحلیل نسبت های حسابداری یک تکنیک قدرتمند و ابزار مناسبی برای سرمایه گذاران برای درک و ارزیابی بهتر عملکرد گذشته، حال و آینده و همچنین بازده آتی است.

مبانی نظری و مروری بر پیشینه پژوهش

حسابداری فرآیند شناسایی، اندازه‌گیری و گزارش‌دهی اطلاعات اقتصادی است که امکان قضاوت و تصمیم‌گیری آگاهانه را برای استفاده‌کنندگان از اطلاعات مذکور فراهم می‌کند. رشد روزافزون و پیچیدگی های جامعه نیاز به اطلاعات اقتصادی مرتبط با سیستم های اطلاعاتی و همچنین فرآیندهای تولید اطلاعات را توجیه می کند. نیکخواه آزاد ۱۳۸۸: ۳)

مطالعه سیستم های اطلاعات حسابداری چگونگی ثبت، خلاصه و گزارش رویدادهای موثر بر سازمان را تجزیه و تحلیل می کند. این رویدادها با استفاده از رایانه و نیروی انسانی سازمان ثبت و با استفاده از روش ها و اهداف خلاصه می شود و در نهایت به عنوان اطلاعات برای ذینفعان داخلی و خارجی گزارش می شود (دستگیر و سعیدی ۱۳۸۹: ۸)

حسابداری یک سیستم اطلاعاتی است که از داده های ورودی خود که رویدادهای مالی و حسابداری هستند برای خروجی هایی که در قالب صورت های مالی ارائه می شوند استفاده می کند. صورت های مالی اطلاعات مفیدی را در اختیار سرمایه گذاران قرار می دهد. صورتهای مالی محصول نهایی سیستم اطلاعاتی است. حسابداری مد نظر است و می توان گفت مهمترین هدف سیستم اطلاعات حسابداری ارائه اطلاعات مفید برای تصمیم گیری است. صورت‌های مالی پایه

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

عصاره‌ای از تمام فعالیت‌ها و تراکنش‌های مالی است که در یک دوره زمانی، معمولاً یک ساله، اتفاق افتاده است. هدف اصلی گزارشگری مالی ارائه اطلاعات مفید به طیف وسیعی از استفاده کنندگان صورت های مالی است که در تصمیم گیری های اقتصادی مفید است. تصمیمات اقتصادی شامل مواردی مانند فروش یا حفظ سرمایه گذاری در اوراق بهادار یک واحد تجاری و حفظ یا جایگزینی مدیران است. گزارشگری صورت‌های مالی زمانی می‌تواند در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی مفید باشد که ویژگی‌های کیفی مرتبط بودن، قابلیت اطمینان و قابل مقایسه بودن و قابل درک بودن باشد (تستگیر واسعیدی، ۱۳۸۹: ۱۰)

در میان اطلاعات مختلف مالی و حسابداری، نرخ بازده سهام یکی از شاخص‌ترین عوامل برای سرمایه‌گذاران و تصمیمات اقتصادی آن‌ها است و می‌توان آن را فصل مشترک اطلاعات مورد علاقه و نیازهای عمومی این دسته از کاربران دانست (مرادزاده فرد، ۲۰۱۳).

بازده سهام یکی از مهمترین و پیچیده ترین مفاهیمی است که تحت تأثیر عوامل مختلفی قرار می گیرد. بازده سهام می تواند تحت تأثیر عواملی مانند تغییرات شرایط اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، واکنش های هنجاری در خرید سهام، ریسک، بازده دارایی ها و به ویژه اقلام صورت های مالی مانند ارزش دفتری، سود، جریان های نقدی عملیاتی و ... باشد. اطلاعات ارائه شده توسط آنها و بسیاری از عوامل دیگر از این قبیل. امروزه تجزیه و تحلیل متغیرهای حسابداری یک تکنیک قدرتمند و ابزاری مناسب برای سرمایه گذاران برای درک بهتر عملکرد گذشته، حال و آینده و همچنین بازده آتی است. سود حسابداری از دیدگاه های مختلف مفید است، از جمله به عنوان معیاری برای کارایی، سرمایه گذاران و وام دهندگان آن را برای ارزیابی سودآوری آتی و ریسک سرمایه گذاری و وام ارزیابی می کنند.

بازار سرمایه نیز نسبت به سود واکنش نشان می دهد، زیرا محتوای اطلاعاتی سود به سمت اوراق هدایت می

شود و سپس بازار به آن واکنش نشان می دهد. در دهه اخیر با توجه به شرایط اقتصادی و گسترش موسسات سرمایه گذاری فنی و همچنین تکنیک های ارزیابی. سرمایه‌گذاران با تدوین یا انتخاب نحوه سرمایه‌گذاری در سهام عادی، اهمیت زیادی برای حفظ سرمایه و سود یا افزایش سرمایه خود قائل هستند و همه دیدگاه‌ها مبتنی بر روش‌های علمی تحلیل و ارزیابی قدرت سود آتی سهام است. است. در واقع مشکل سرمایه گذاری است، کدام سهم را بخریم؟ و چه زمانی آن را بخریم؟ فاکتور قیمت همچنان بسیار مهم است و شاید مهمترین عامل در خرید سهام عادی باشد. در واقع، نوسانات اقتصادی، قیمت ها با دامنه وسیعی تغییر می کند. به همین دلیل، سرمایه گذار باید همیشه این سوال را در نظر بگیرد که آیا بدون توجه به کیفیت ارزش ذاتی بر اساس ارزیابی واقعی توانایی پرداخت بهره و سایر عوامل موثر بر خرید اوراق بهادار، قیمت بالایی نمی پردازد یا خیر (بورس اوراق بهادار تهران، ۱۳۹۲: ۲۶)

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

سنجش عملکرد یکی از وظایف مدیریتی است و به کسب و کار و مدیریت معنای عینی می بخشد (رودپشتی و همکاران، ۱۳۹٤: ۳۳۹). سنجش عملکرد یک فرآیند رسمی ارائه اطلاعات در مورد نتایج کار است. با توجه به اندازه‌گیری عملکرد چند متغیر حسابداری با نرخ بازده سهام عادی، با توجه به شرایط زمان، مکان، نوع صنعت، عوامل اقتصادی و نحوه انجام تحقیق، نتایج مختلفی به دست می‌آید و این تحقیق با هدف توسعه نتایج تحقیقات قبلی، سعی در اندازه‌گیری رابطه برخی متغیرهای حسابداری با نرخ بازده سهام در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس دارد. تحقیقات مرتبطی در خصوص رابطه بین متغیرهای حسابداری متعدد و نرخ بازده سهام عادی وجود دارد که به برخی از تحقیقات داخلی و خارجی ارجاع داده شده است.

پیشینه خارجی

تحقیقات گریک و ودیچو و همکاران. به رابطه بین متغیرهای بنیادی و بازده سهام مربوط می شود. یافته های آنها نشان داد که نسبت های بنیادی بر بازده سهام تأثیر می گذارد.لام با بررسی تأثیر متغیرهای بتا، اندازه شرکت، نسبت ارزش دفتری به قیمت بازار و نسبت سود به قیمت بر بازده سهام در بورس هنگ کنگ، به این نتیجه رسید که بتا قدرتی برای توضیح بازده سهام در بورس هنگ کنگ ندارد، اما سه مورد متغیرهای اندازه شرکت، نسبت ارزش دفتری به قیمت بازار و نسبت قیمت به درآمد با بازده سهام مرتبط هستند. استون، هریس و اولسون در سال ۱۹۹۲ رابطه بین بازده و سود حسابداری را با این فرض بررسی کردند که با افزایش دوره های زمانی، همبستگی این دو متغیر نیز افزایش می یابد. در این تحقیق متغیر مستقل سود عملیاتی و متغیر وابسته بازده سهام است و از این تحقیق به این نتیجه رسیدند که در بازه‌های زمانی طولانی‌تر همبستگی بین دو متغیر افزایش می‌یابد و سود بیشتر از بازده توضیح می‌دهد. مطالعه برنارد شامل رابطه بین ارزش بازار هر سهم و متغیرهای حسابداری مانند: ارزش دفتری هر سهم سود هر سهم بود. در این مطالعه نشان داد که متغیرهای حسابداری فوق می توانند ٦٨ درصد از تغییرات ارزش بازار سهام را تبیین کنند.

پیشینه داخلی

ساسان مهرانی و کاوه مهرانی تحقیقی را برای بررسی رابطه بین نسبت‌های سودآوری و بازده سهام انجام دادند. نتیجه گیری شد که بین برخی از متغیرها مانند رشد فروش، رشد سود و بازده دارایی ها و متغیرهایی مانند بازده دارایی، بازده حقوق همبستگی وجود دارد. سهامداران، نسبت حاشیه سود و سود قبل از مالیات، معیار مناسبی برای پیش‌بینی بازده سهام محسوب می‌شوند.تحقیق مهدی مرادزاده فرد با عنوان بررسی نقش متغیرهای حسابداری متعدد در پیش بینی بازده سهام عادی انجام شده است که به ارزیابی متغیرهایی مانند نسبت ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام به ارزش بازار سهام، سود به ارزش سهام می پردازد. ارزش بازار سهام و جریان نقدی عملیاتی به ارزش بازار سهام. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که اطلاعات مربوط به نرخ بازده سرمایه‌گذاری، تغییر وجه نقد عملیاتی، ارزش بازار شرکت، نسبت بدهی به حقوق

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

صاحبان سهام و توزیع سود نقدی بر بازده غیرعادی آتی سهام تأثیر دارد. این تحقیق به ارزیابی قدرت پیش بینی متغیرهای حسابداری در شناسایی بازده سهام به صورت فردی یا جمعی پرداخته است.بهرامفر و شمس عالم تحقیقی را برای بررسی تأثیر اطلاعات حسابداری بر بازده غیرعادی سهام انجام دادند. متغیرهایی که آنها استفاده کردند عبارت بودند از درجه اهرم مالی، اقلام تعهدی، نرخ بازده سرمایه گذاری، رشد دارایی های ثابت، تغییر در وجه نقد عملیاتی، ارزش بازار شرکت، نسبت بدهی به حقوق صاحبان سهام و هزینه های مالی بود.یافته های آنها نشان داد که متغیرهای حسابداری غیر از سود در ارزیابی سهام بسیار مهم است،

علی شریف در پژوهشی با عنوان بررسی رابطه بین متغیرهای حسابداری و بازده سهام به تفکیک صنعت در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران انجام داد.این تحقیق با هدف ارائه یک مدل تصمیم گیری از طریق بررسی روندها و روابط مرتبط در فرضیه های تحقیق که شامل بررسی روابط بین رشد خالص فروش، رشد سود عملیاتی، رشد سود خالص و بازده سهام در صنایع عمده شهر تهران می باشد. بورس اوراق بهادار و همچنین گروه های تشکیل دهنده. در بازه زمانی پنج ساله ۱۳٦۲ تا ۱۳٦٦ به صورت جداگانه و همزمان اجرا شده است. نتایج حاصله پس از بررسی ها به معنا دار نبودن فرضیات در اکثر صنایع به استثنای صنعت محصولات شیمیایی و دارویی اشاره دارد، که نشان دهنده نقایصی در بورس اوراق بهادار و روندهای گزارش دهی و نیز مبنای تصمیم گیری در بورس است.

متغیرهای پژوهش وتعریف عملیاتی آن

در این پژوهش چهار متغیر مطرح شده است که این اطلاعات از ترازنامه، صورت سود وزیان و صورت جریانات نقدی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار استخراج گردیده است که متغیرهای تحقیق عبارتند از:

- نرخ بازده سهام عادی: بازده سهام از جمع مبلغ سود پرداخت شده به سهام به علاوه تغییر در ارزش آن طی یک دوره، مزایای سود سهمی و مزایای حق تقدم خرید سهام به دست می آید. در صورت تقسیم حاصل جمع مبالغ فوق بر قیمت سهام در ابتدای دوره نرخ بازده سهام حاصل می گردد.
- نسبت ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام به ارزش بازار سهام: این نسبت از تقسیم ارزش دفتری :جمع حقوق صاحبان سهام با توجه به ترازنامه) بر ارزش بازار سهام آنها بدست می آید.
- نسبت سودخالص به ارزش بازار سهام: این نسبت از تقسیم سودخالص (سود پس از کسر مالیات با توجه به آخرین قلم درج در سود وزیان) به ارزش بازار بدست می آید.
- نسبت جریان نقدعملیاتی به ارزش بازار سهام: این نسبت از تقسیم جریان نقد عملیاتی سودخالص با هزینه استهلاک جمع می گردد با توجه به صورت جریانات نقدی) بر ارزش بازارسهام بدست می آید.

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

البته در محاسبه گردش وجوه نقد عملیاتی، برای سهولت و سرعت محاسبات، فرض بر این است که اثر تغییرات دارایی‌ها و بدهی‌های جاری در ابتدا و انتهای دوره که بر میزان سود نقدی تأثیر می‌گذارد، لغو شود. از یکدیگر خارج می شوند و تفاوت معنی داری باقی نمی ماند. در نتیجه مبلغ محاسبه شده تقریبی قابل قبول از سود نقدی واحد تجاری است.

روش تحقیق

روش تحقیق حاضر توصیفی از همبستگی پس رویدادی و کاربردی است. به گونه ای که امکان آزمون وقایع پیش از این و نتایج به دست آمده و تکرار آنها وجود نداشته باشد، می توان از طریق مطالعه نتایج موجود از زمینه های قبلی، روابط را کشف کرد. می پذیرد (قاسم ظهوری: ۱۳۷۸).

در این تحقیق از مدل آماری رگرسیون داده های تابلویی برای بررسی روابط بین متغیرهای فرضیه های تحقیق استفاده شده است. در این تحقیق فرضیه ها عبارتند از:

- بین ارزش دفتری صاحبان سهام نسبت به ارزش بازار ونرخ بازده سهام عادی رابطه معنی دار وجود داردو براساس آن امکان سنجش عملکرد وجود دارد.
- بین سود خالص نسبت به ارزش بازار ونرخ بازده سهام عادی رابطه معنی دار وجود داردو براساس آن امکان سنجش عملکرد وجود دارد.
- بین جریان نقدعملیاتی نسبت به ارزش بازار ونرخ بازده سهام عادی رابطه معنی دار وجود دارد و براساس آن امکان سنجش عملکرد وجود دارد

در سال‌های اخیر، استفاده از روش‌های داده‌های تابلویی برای آزمون فرضیه‌ها از دیدگاه اقتصادی و حسابداری افزایش چشمگیری داشته است. داده های پانل ترکیبی از سری های زمانی و داده های مقطعی است. در مدل داده تابلویی می توان کاستی های هر یک از مدل های داده های سری زمانی و مقطعی را کاهش داد. مسائل مدل‌های سری زمانی معمولاً مشکل خودهمبستگی است و در آمار مقطعی مشکل ناهمگونی واریانس وجود دارد. در پنل با ترکیب این دو گروه از اطلاعات، با افزایش تعداد مشاهدات و میزان آزادی، مشکل همسویی بین متغیرهای توضیحی کاهش و کارایی برآورد اقتصاد سنجی افزایش می یابد. آن را پیدا کن (شریف جدیدی ۲۰۱۸).

به منظور جمع آوری اطلاعات مورد نیاز برای آزمون فرضیه ها در مرحله اول، اطلاعات با توجه به مطالعه کتب، مقالات و پایان نامه های قبلی که مرتبط با موضوع تحقیق بوده و به منظور دستیابی به اهداف تحقیق جمع آوری شده است. پاسخ به فرضیه های تحقیق نیاز به داده هایی از صورت های مالی پایه و در برخی موارد گزارش حسابرسی و قانونی حسابرس، اظهارنامه مالیاتی، گزارش هیئت مدیره به مجمع عمومی و گزارش افزایش سرمایه از چندین صنعت

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

بورس اوراق بهادار تهران که شامل صنایع می باشد. ماشین آلات، مواد غذایی، کانی های غیرفلزی، فلزات اساسی، محصولات دارویی و قند و شکر و اطلاعات ۵۰ شرکت در سال های ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰ نمونه برداری شده است.

در مرحله بعدی برای انجام محاسبات اولیه متغیرهای تحقیق از نرم افزارexcel استفاده شده است و بعد از

محاسبات اولیه ، جهت تحلیل آماری از نرم افزارEview استفاده شده است تا به نتیجه دست یافته و مورد تجزیه وتحلیل قرار گیرد.

یافته های پژوهش

جدول زیر آمار توصیفی متغیرهای رابطه را نشان می دهد که شامل اطلاعات مربوط به میانگین، میانه، بیشینه وکمینه، چولگی و کشیدگی و... است.

جدول۱:آمار توصیفی متغیرهای رابطه

نام متغیر	نماد متغیر	میانگین	میانه	بیشینه	کمینه	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
نرخ بازده سهام عادی	n	0. 291439	0.156 099	2.717597	1.174086-	0.572778	1.275218	5.515240
نسبت ارزش دفتری به بازار	db	48949811.94	27373999.21	867766894	-147846968.7	85552649.21	5.43	43.44
نسبت سود خالص به ارزش بازار	Sb	12149764	7638983	310052696.8	-197505407.7	29320426	3.61	59.02
نسبت جریان نقدعملیاتی به ارزش بازار	jb	15254911.82	9363688.544	322093614.4	-189277988.5	31035715.34	3.88	52.51

شاخص مرکزی اصلی میانگین است که نقطه تعادل و مرکز ثقل توزیع را نشان می دهد و شاخص مناسبی برای نشان دادن مرکزیت داده ها است. به عنوان مثال، مقدار متوسط برای متغیر نرخ بازگشت ۲۹ / است. که نشان می دهد بیشتر داده ها حول این نقطه متمرکز شده اند. میانه یکی دیگر از شاخص های مرکزی است که وضعیت جامعه را نشان می دهد. همانطور که مشاهده می شود، میانه این متغیر ۰.۱۵۶ است که نشان می دهد نیمی از داده ها کمتر از این مقدار و نیمی دیگر بیشتر از این مقدار هستند. همچنین به طور کلی پارامترهای پراکندگی استانداردی برای تعیین میزان پراکندگی از یکدیگر و یا میزان پراکندگی نسبت به میانگین هستند. یکی از مهمترین پارامترهای پراکندگی انحراف معیار است.درجه عدم تقارن منحنی فراوانی چولگی نامیده می شود. اگر ضریب چولگی صفر باشد جامعه کاملاً

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

متقارن است و اگر این ضریب مثبت باشد به سمت راست و اگر ضریب منفی باشد به سمت چپ منحرف می شود. میزان کشیدگی یا مسطح شدن منحنی فرکانس نسبت به منحنی نرمال استاندارد را برآمدگی یا کشیدگی می گویند. در جدول فوق تمامی متغیرهای مورد استفاده در این تحقیق از نظر شاخص های پراکندگی و شاخص های مرکزی مورد بررسی قرار گرفته اند..

استنباط آماری مدل

در این بخش به منظور پاسخگویی به فرضیه های تعریف شده رابطه زیر برآورد می شود و از نتایج آن برای پاسخگویی به فرضیه ها استفاده می شود.

$$N_{it} = \alpha_0+\beta_1 LNDB_{it}+\beta_2 LNJB_{it}+\beta_3 LNSB_{it}+ e_{it}$$

N_{it}= متغییر وابسته

α_0 = عرض از مبدا

$\beta_{1,2,3}$= شیب خط

$DB_{it}+ JB_{it} + SB_{it}$= متغیر های مستقل

e_{it}= اخلال در داده ها

جدول۲: نتایج حاصل از آزمون فرضیه ها در جدول زیر ارائه شده است.

متغیرها	ضرایب		آماره t	سطح معنی داری
	ضریب	انحراف معیار		
مقدارثابت	٤.٧٨٥٩٩٢	٠.٨٧٧٦٨٤	٥.٤٥٢٩٧٨	٠.٠٠٠٠
LNDB	-٠.٣٣٥٤٦٤	٠.٠٥٣٥٢١	-٦.٢٦٧٨٨٢	٠.٠٠٠٠
LNJB	٠.١٩٥١١٨	٠.٠٥٣٢٤٣	٣.٦٦٤٦٨٢	٠.٠٠٠٣
LNSB	-٠.١١٩٦٩٠	٠.٠٣١٢٤٥	-٣.٨٣٠٦٥٩	٠.٠٠٠٢
R2= 0.507932 F-statistic=3.910602 (prob = 0.000) Durbin-Watson stat= 2.060932				

با توجه به مقدار آماره آزمونF و همچنین سطح احتمال معنی داری(prob) به دست آمده برای آمارهF که برابر با صفر است($p\text{-value} \leq 0.05$)،نتیجه می گیریم فرضH_0 رد میشود و این نشان میدهد که تمامی ضرایب رگرسیون به طور همزمان صفر نیستند. بنابراین مدل برازش شده در حالت کلی مناسب است.

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

همچنین مطابق با نتایج به دست آمده در جدول بالا و با توجه به مقدار سطح معنی داری(prob) آمارهt به دست آمده؛ تمامی متغیرهای مورد استفاده در مدل درسطح معناداری ۵ درصد از معناداری آماری لازم برخوردار بوده و معنادار هستند چرا که مقدارprob به دست آمده برای تمام ضرایب موجود در مدل از ۰,۰۵ کمتر است.

ضمنا ضریب تعیین (R^2) برآوردی مدل مورد نظر نیز برابر با ۰,۵۰۷ می باشد و این موضوع حکایت از توضیح دهندگی مناسب مدل برآوردی دارد چرا که این عدد نشان میدهد که حدود ۵۱ درصد از تغییرات متغیر وابسته به وسیله متغیرهای مستقل در نظر گرفته شده توضیح داده می شوند.

همچنین توجه به این نکته ضروری است که، برآورد این رابطه با روش حداقل مربعات تعمیم یافته (GLS) انجام گرفته است بنابراین نتایج موجود از کارایی لازم برخوردارند.

مدل رگرسیونی این تحقیق به شرح زیر می باشد:

$$N_{it} = 4.7859-0.335\ LNDB\ it+0.195\ LNJB_{\ it}\ -0.1197\ LNSB_{\ it}+ e_{it}$$

بنابراین با توجه به نتایج به دست آمده در جدول فوق نتیجه می گیریم در سطح معنی داری ۵ درصد فروض زیر برقرار است:

۱.بین ارزش دفتری صاحبان سهام نسبت به ارزش بازار ونرخ بازده سهام عادی رابطه معنی دار وجود دارد.

۲.بین سود خالص نسبت به ارزش بازار ونرخ بازده سهام عادی رابطه معنی دار وجود دارد.

۳.بین جریان نقدعملیاتی نسبت به ارزش بازار ونرخ بازده سهام عادی رابطه معنی دار وجود دارد.

در ادامه نیاز است که به بررسی فروض مورد نیاز مدل بپردازیم تا نتیجه گیری های حاصل تایید شود.

آنالیز باقیمانده ها

- **بررسی مستقل بودن یا خود همبستگی**

یکی از روش های بررسی خود همبستگی استفاده از آزمون دوربین واتسون می باشد که اگر مقدار آن عددی بین ۱,۵ تا ۲,۵ باشد نشان دهنده عدم خود همبستگی می باشد و با توجه به اینکه مقدار این آماره ۲.۰۶۰۹۳۲ می باشد نتیجه می گیریم خود همبستگی وجود ندارد.

- **بررسی همسانی واریانس**

برای بررسی همسانی واریانس فروض ما به صورت زیر است"

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

H_0 : همسانی واریانس برقرار است

H_1 :همسانی واریانس برقرار نیست.

جدول۳: بررسی همسانی واریانس از سه روش

روش	مقدار آماره	درجه ازادی	احتمال معنی داری
بارتلت	37.65466	49	0.8623
لون	0.863548	(49, 200)	0.8275
براون– فورسیته	0.815448	(49, 200)	0.7991

جهت بررسی همسانی واریانس از سه روش بارتلت،لون ،براون –فورسیته استفاده شده است. با توجه به اینکه مقدار احتمال معنی داری بیش از۰.۰۵ می باشد در هیچ کدام از آزمون های مورد استفاده نمی توان فرض صفر را رد نمود و بنابراین فرض همسانی واریانس برقرار است.

- **بررسی مانایی یا سکون باقیمانده ها**

همان گونه که در قسمت قبل بیان شد برای اجتناب از به وجود آمدن مشکل رگرسیون کاذب نیاز است که باقیمانده ها دارای ساختار مانا باشند از این رو آزمون سکون یا مانایی فیلیپس پرون فیشر با فروض زیر را بر روی باقیمانده ها انجام می دهیم.

H_0 :عدم مانایی (وجود ریشه واحد)

H_1 :مانا هستند.

جدول٤: آزمون مانایی فیلیپس پرون فیشر

	اماره	p-value
آزمون مانایی فیلیپس پرون فیشر	207.016	0.0000

با توجه به مقدار آماره و احتمال معنی داری ۰,۰۰۰۰ فرض صفر معنی دار نیست و رد می شود بنابراین نتیجه می گیریم که باقیمانده ها مانا هستند.

- **نرمال بودن باقیمانده ها**

باقیمانده های حاصل از مدل انحرافی کمی از نرمال بودن دارند که با توجه به حجم مشاهدات قابل چشم پوشی می باشد.

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

نتیجه گیری و بحث

پژوهش حاضر عملکرد را بر اساس متغیرهای حسابداری چندگانه اندازه‌گیری کرده است تا اطلاعاتی را برای سرمایه‌گذاران برای تصمیم‌گیری برای سرمایه‌گذاری در سهام، نگهداری و فروش سهام و تصمیم‌گیری اقتصادی فراهم کند. با استفاده از متغیرهای متعدد، بخشی از اطلاعات مورد نیاز در اختیار سرمایه گذاران قرار می گیرد و همچنین یکی از معیارهای اساسی برای تصمیم گیری در بورس، بازده سهام است، بازده سهام به تنهایی دارای محتوای اطلاعاتی است و اکثر سرمایه گذاران بالفعل و بالقوه در تحلیل های مالی و پیش بینی ها از آن استفاده می کنند. هدف این تحقیق بررسی رابطه بین نسبت ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام به ارزش بازار، نسبت سود خالص به ارزش بازار، نسبت سود خالص به ارزش بازار، نسبت جریان‌های نقدی وجوه نقد عملیاتی بوده است. ارزش بازار با نرخ بازده سهام عادی در گستره این پژوهش، تحقیقات مشابهی در خارج و داخل کشور انجام شده است و مفروضات همسو با مفروضات این تحقیق در اکثر آنها تأیید شده است و تنها در نوع رابطه دارای نقاط قوت و ضعف متفاوتی هستند.

نتایج حاصل از آزمون فرضیه های تحقیق به شرح زیر است:

با حصول نتیجه مذکور و به منظور اطمینان از صحت رگرسیون، آزمون های لازم برای اطمینان از استقلال یا خود همبستگی، همگنی واریانس، میانگین یا ایستایی باقیمانده، نرمال بودن باقیمانده و قابل قبول انجام شد. نتایج به دست آمد. بنابراین، با توجه به نتایج به دست آمده از استنباط آماری مدل و تجزیه و تحلیل باقیمانده ها، به این نتیجه می رسیم که مفروضات زیر در سطح معنی داری ۵ درصد درست است:

۱.بین ارزش دفتری سهامداران نسبت به ارزش بازار و نرخ بازده سهام عادی رابطه معناداری وجود دارد.

۲. بین سود خالص نسبت به ارزش بازار و نرخ بازده سهام عادی رابطه معناداری وجود دارد.

۳.بین جریان نقدی عملیاتی نسبت به ارزش بازار و نرخ بازده سهام عادی رابطه معناداری وجود دارد.

یافته های تحقیق زمینه ای را برای ارائه پیشنهادات زیر فراهم کرده است:

- ✓ تبیین رابطه بین متغیرهای حسابداری متعدد و نرخ بازده سهام عادی به تفکیک صنایع.
- ✓ تبیین رابطه بین متغیرهای کلان اقتصادی و نرخ بازده سهام عادی به تفکیک صنایع.
- ✓ تحقیقات انجام شده در مدت زمان طولانی تری.
- ✓ اندازه گیری سایر متغیرهای حسابداری با نرخ بازده سهام عادی.

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

منابع

رسولی حبیب ا...، ۱۳۸۸ ،بررسی رابطه بین متغیرهای حسابداری و ارزش بازار سهام شرکت های پذیرفته شده در بازار بورس تهران، فصلنامه مدیریت،سال .ششم شماره ۱۵

بهرامفر نقی،شمس عالم سید حسام ، ۱۳۸۳ ،بررسی تاثیر متغیرهای حسابداری بر بازده غیر عادی آتی، بررسی فصلنامه حسابداری وحسابرسی ،دوره ۱۱.شماره ۳

پی جونز، چالرز، ۱۳۸۷ ، مدیریت سرمایه گذاری، ترجمه رضا تهرانی و عسگر نوربخش، انتشارات نگاه دانش.

ثقفی علی، سلیمی محمدجواد، ۱۳۸٤ ، بررسی متغیرهای بنیادی حسابداری وبازده سهام، مجله علوم اجتماعی وانسانی دانشگاه شیراز، ویژه نامه حسابداری.

دستگیر محسن ،سعیدی علی، ۱۳۸۹ ،سیستم های اطلاعاتی حسابداری، تهران: انتشارات ترمه.

رسولی حبیب ا...، ۱۳۸۸ ،بررسی رابطه بین متغیرهای حسابداری و ارزش بازار سهام شرکت های پذیرفته

شده در بازار بورس تهران،فصلنامه مدیریت،سال ششم. شماره ۱۵.

رهنمای رودپشتی فریدون.، ۱۳۸۷ ،مبانی حسابداری مدیریت ،تهران:دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.

شریف جدیدی علی، ۱۳۸۸ ،بررسی رابطه بین متغیرهای حسابداری با بازده سهام به تفکیک صنای در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادارپ تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکز.

ظهوری،قاسم، ۱۳۷۸ ،کاربردروشهای تحقیق علوم اجتماعی در مدیریت،چاپ اول،انتشارات میر.

مرادزاده فرد مهدی ، ۱۳۸۳ ،بررسی نقش متغیرهای چندگانه حسابداری جهت پیش بینی بازده سهام عادی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران،پایان نامه دکتری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.

نیکخواه آزاد علی،(۱۳۸۸) بیانیه مفاهیم بنیادی حسابرسی، نشریه ۱۲۱ ، سازمان حسابرسی.

Greig,A.C.,1992,Fundamental analysis and subeguent stock returns journal of Accounting Economics

Dechow,P.M.,Hutton,A.p.,Meulbroek,L.and Sloan,R.G.,2001,"short-sellers,

Fundamental analysis and stock returns",Journal of Financial Economics

Lam,K.,2002,The Relationship between size,book-to-market equity ratio, earnings-price ratio,and return for the Hongkong stock market,Global Finance Journal

Bernard,V.L,1995,"Felthm,ohlson frame work:implicatation for Empiricists "

Contemporary Accounting Research.

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

Chen,p.and Zhang,GHow do accounting variables explain stock price movements?

Theory and eridence,Journal of Accounting and Economics

Easton,p.and Harris,T.Earnings as an

explanatory variable for returns, Journal of Acconting Research

Ashigh,A.,1994,The Incremental Information Content of Earning Working Capital Fom Operations And Cash Flow,Journal Of Acconting

Cook,T.,Rozerf,MS.,1994,Size & Earning/Price Ration Anomalies One Effect Or Two?,Journal Of Financial &Quantit &Quantitative

Easton,Harris & Ohlson,1992,Aggregate Accounting Earnings can Explainin Most OfSecurity Returns,Journal Of Accounting

Lipe,R.,1996,The Information Contained In The Components Of Earning, Journal Of Accounting.

Zimmermam,J.,Waths,R.,1986,Positive Acconting,Theory Prentic Hall International

Reyburn,J.,1986,The association of operating cash flow & accruals with security returns,Jurnal of Accounting Research

FASB,1980,Qualitative Characteristics of Accounting Information,St

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

شماره ۳۵، دوره سوم، سال پنجم، بهار ۱۴۰۱، صص ۱–۱۴

Examining accounting variables with emphasis on performance measurement

Mashaallah SalehPour*[1], Seyyed Hossein NaslMousavi[2]

Abstract

Performance measurement based on multiple accounting variables is one of the important topics that help stock market analysts to choose the right stocks to invest, hold or sell stocks. Among the most important things that are of interest to investors, the stock return rate is that investors are often looking for the highest return on their investment, and the main sources of information for investors to predict the stock return rate are financial and accounting. The ratios in this research are used from the financial statements of 50 companies admitted to the stock exchange in the period of 2016 to 2016. The statistical method in this research is panel data regression and the hypotheses have been tested using Eviews software. The results obtained from research hypotheses show that there is a significant relationship between the ratio of the book value of equity to the market value, the ratio of net profit to the market value, the ratio of operating cash flows to the market value and the rate of return on ordinary shares. .

Keywords: ratio of book value to market value, ratio of net profit to market value, ratio of operating cash flows to market value, rate of return on ordinary shares, Tehran Stock Exchange.

[1]*Accounting doctoral student, accounting department, Qaimshahr branch, Islamic Azad University, Qaimshahr, Iran (Salehpour60 @gmail.com)

[2] Member of the Faculty of Accounting Department, Qaimshahr Branch, Islamic Azad University, Qaimshahr, Iran (nseyedhossein2@yahoo.com)

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]